

lahko, zakaj je črtal, sunkovito, z grozo ali srdom v duši! Morda ni rokopisa uničil zato, da bi komu vendarle lahko izpričal svoj pogum, svojo notranjo svobodo, pokončnost, svoj zatajevani polet nad ozka bregova! Da bi, četudi pod črtami, preživelo priznanje, koliko grozen je zmozel biti v svojem neodpuštljivem srdu nad nečloveškim, nad omejevalnim, raznarodovalnim, nad tujstvom – zemlje lačnim! Kako naj bi le odpustil! Kljub grozi!

Soči je nagovor resnici v sebi, svojemu kljubovalnemu jedru, reki v sebi, in poeziji v sebi, Soči, domovini... sebi v vseh stiskah in revah, v nevihtah duha in hrepenenjih srca, svojim trem barvam, sebi obupujočemu in hkrati upirajočemu se. Soči je upesnjena drama z grozljivim vrhom v koncu, z zanikanjem in odrekanjem prastare pravice do groba, do mirne smrti, je drama o dilemah dvomečega in trpečega intelektualca v puščavi kranjske duhovne in človeške revščine, je krik po svobodi, po človečnosti, ki zmore tudi kazen. Soči je prav pri koncu najbolj pogumno premagovanje kreontovstva v sebi in zunaj sebe, je katarza, je iskanje Antigone in drugačne ljubezni.

»Vse življenje sem sanjal pesniške sanje – dim! Kdo porajta zanje!« je zagrenjen pisal Vrhovniku (sept. 1902). Prav res, le kdo! Čas je, da prečrtano spustimo v svojo človeško pokončnost, v celovit premislek, da izgovorimo, dorečemo, dopesnimo! Da bi boljše in pravičnejše doumeli sporočilo pesnikove groze! Da bi vsaj sto let kasneje izpolnili zatrto željo – da bi nas osvetlil zatajevani pogum, upor človeka, njegova neizrečena svoboda! Bi bilo to oskrunjenje?

Sem za to, da zbrisemo oklepaje in črtice, da osvobodimo besede kletke, da se do konca odpremo koncu te brez dvoma najbolj pretresljive človekove izpovedi!

Marjan Strancar
Nova Gorica

Bibliografija

BIBLIOGRAFIJA del o teoriji pouka slovenskega jezika in književnosti v osnovni in srednji šoli 1977–1987

Jože Zupan: **Vloga mentorja pri tekmovanju za bralno značko.** Jezik in slovstvo 1980/81, št. 6, str. 240–ov. III.

Marica Nakrst: **Motivacija učencev 8. razreda za branje Bevkovega romana Kaplan Martin Čedermac.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 1, str. 31–33.

Olga Kunst Gnamuš: **Jezikovna vzgoja v osnovni šoli je pomanjkljiva.** Sodobna pedagogika 1981, št. 1–2, str. 49–55.

Ignac Kamenik: **Mediatečna vzgoja v srednjem usmerjenem izobraževanju.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 2, str. 29–30.

Martina Šircelj: **Vsebinske in organizacijske osnove delovanja šolske knjižnice – mediateke.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 2, str. 31–34.

Štefan Požlep: **Funkcija in oprema mediateke v šoli.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 2, str. 34–35.

Dora Gobec, Alenka Kozinc: **Individualno delo učencev v mediateki – primer medpredmetne povezave po metodi projekta.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 2, str. 45–55.

Franček Bohanec: **Idejne in estetske razsežnosti literarne vzgoje.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 3–6.

Stjepko Težak: **Vidiki povezovanja pouka književnosti, jezika in izražanja (sporočanja).** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 7–11.

Breda Rant: **Dialektična interakcija med učencem, učiteljem in berilom.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 12–14.

Zvonimir Diklić: **Zapiski o metodičnem oblikovanju učbenika za književnost.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 14–20.

Mihael Glavan: **Koncepcija učbenikov za književnost v srednjem izobraževanju (po SVIO) z vidika učnega načrta.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 21–23.

Alenka Kozinc: **Zasnova učbenikov za književnost v srednji šoli.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 23–25.

Vera Gregorač: **Delovni zvezek ob učbeniku za književnost v SVIO.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 25–27.

Silvo Fatur: **Učbenik književnosti (v SVIO) ter oblike in metode dela z njim.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 28–31.

Dora Gobec: **Povezovanje književne in umetnostne vzgoje v srednjih šolah s pomočjo didaktičnih kompletov.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 3, str. 31–36.

Igor Longika: **Merila za ocenjevanje šolskih glasil.** Mentor 1981, št. 3, str. 8–13.

Olga Kunst Gnamuš: **Potrebna nam je znanstveno in interdisciplinarno zasnovana metodika.** Vzgoja in izobraževanje 1981, št. 4, str. 12–16.

Olga Kunst Gnamuš: **Sodobni koncepti jezikovne vzgoje.** Sodobna pedagogika 1981, št. 7–8, str. 369–374.

Lojze Kovačič: **Program oblikovanja književne vzgoje za literarne krožke v osnovnih šolah.** Mentor 1981, št. 8, str. 4–8.

Drago Bajt: **Znanstvena fantastika.** Pojem, njegov pomen, obseg in razvoj pri nas. Otrok in knjiga 1981, št. 12, str. 24–31.

Jože Rode: **Televizijska igra za otroke in mladino.** Dramaturško razmišljanje. Otrok in knjiga 1981, št. 12, str. 35–41.

Vili Vuk: **Televizijska risanka.** Otrok in knjiga 1981, št. 12, str. 42–44.

Rosanda Sajko: **Slovenska radijska igra za otroke in sodobno radiofonsko iskanje Franeta Puntarja.** Otrok in knjiga 1981, št. 13–14, str. 5–15.

Franc Žagar: **Jezikovni učbenik in njegova uporaba pri pouku.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 1, str. 16–20.

Marjan Dolgan: **Pripombe k novemu učnemu načrtu za pouk književnosti v usmerjeni srednji šoli.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 1, str. 26–32.

Jože Varl: **Nekaj besed o urejanju šolskih glasil.** Mentor 1981, št. 2, str. 7–14, št. 2, str. 6–10.

Hermina Jug-Kranjec: **O pomenski in stilni vlogi besednega reda pri oblikovanju sporočilne perspektive povedi.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 2–3, str. 37–42.

Stanko Kotnik: **Problematika pravopisnega pouka in aktivnost učencev.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 5, str. 151–155.

Vinko Cuderman: **Poskus interpretacije lirске pesmi z metodo modificiranega programskega pouka.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 4, str. 105–112, št. 7–8, str. 225–233.

Silvo Fatur: **Še o učnih načrtih za slovenski jezik in književnost v usmerjenem izobraževanju ali sporočilo Marjanu Dolganu.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 4, str. 134–136–ov. III.

Olga Kunst Gnamuš: **Primer pomensko, funkcijsko in operativno zasnovane obravnave.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 6, str. 182–190.

Helena Polakova: **Češka teorija o pouku književnosti.** Jezik in slovstvo 1981/82, št. 7–8, str. 218–224.

Olga Kunst Gnamuš: **Smeri prenove jezikovne vzgoje.** Sodobna pedagogika 1982, št. 3–4, str. 145–160.

Bojan Erjavšek: **Kako doseči učinkovitejše in hitrejše branje.** Sodobna pedagogika 1982, št. 3–4, str. 179–185.

Olga Kunst Gnamuš: **Pouk oblikoslovja v osnovni šoli.** Vzgoja in izobraževanje 1982, št. 5, str. 36–42.

Mihael Glavan: **Slovenski jezik in književnost v skrajšanih programih.** Metodični napotki za učitelje. Vzgoja in izobraževanje 1982, št. 5, str. 42–46.

Marija Heberle-Perat: **Vpliv matrinega jezika na šolske ocene.** Sodobna pedagogika 1982, št. 5–6, str. 262–267.

Marija Heberle-Perat: **Besedni zaklad otrok v migracijskem okolju.** Preskus sondažnega preverjanja besednega zaklada učencev osnovne šole s prilagojenim programom in malih šolarjev na Jesenicah. Sodobna pedagogika 1982, št. 7–8, str. 340–346.

Olga Kunst Gnamuš: **Kako učenci osnovne šole obvladajo skladno besedil.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 2, str. 34–44.

Franc Žagar: **Čustvena obarvanost besedila.** (Poskus lekcije za višje razrede osnovne šole). Jezik in slovstvo 1982/83, št. 2, str. 50–53.

Milan Dolgan: **Oblikovanje naslova in razčlenitve** (dispozicije). Jezik in slovstvo 1982/83, št. 4, str. 111–117.

- Jože Lipnik: **Oblikovanje prvih jezikovnih pojmov pri učencih osnovne šole.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 5, str. 141–143.
- Olga Kunst Gnamuš, Vika Slabe: **Sintetično-analitična metoda pri jezikovnem pouku.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 5, str. 144–151.
- Olga Kunst Gnamuš: **Kako razvijati teorijo o pouku slovenskega jezika.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 6, str. 179–184.
- Viktor Majdič: **Na rob načrta pravil za novi slovenski pravopis.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 6, str. 190–200.
- Ivan Gregorčič: **Literarno mentorstvo – del celovite jezikovne vzgoje.** Mentor 1982/83, št. 6, str. 5–6.
- Breda Pogorelec: **Stilno predhodništvo v Tavčarjevih delih.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 7–8, str. 285–292.
- Jože Toporišič: **Sporočanje.** Jezik in slovstvo 1982/83, št. 7–8, str. 308–313.
- Olga Kunst Gnamuš: **Na pragu reforme učiteljskega izobraževanja.** Usmerjeno izobraževanje osnovnošolskih učiteljev. Naši razgledi, 14. 1. 1983, št. 1, str. 3–4.
- Eva Blumauer: **Načelno razmišljanje o pogovornem jeziku v filmu.** Ekran 1983, št. 1–2, str. 8–11.
- Janko Kos: **Pouk literature v usmerjeni srednji šoli.** Naši razgledi, 13. 5. 1983, št. 9, str. 263.
- Stališče ob tako imenovanem »prečiščenem predlogu« skupnih programskih jeder v SFRJ, posebej glede pouka slovenskega jezika in književnosti.** Naši razgledi, 24. 6. 1983, št. 12, str. 351–352.
- Olga Kunst Gnamuš: **O prenovi učnega načrta za slovenski jezik v osnovni šoli.** Vzgoja in izobraževanje 1983, št. 3, str. 25–28.
- Ivo Zrimšek: **Slovenski jezik v prenovljenih načrtih za 1., 2. in 3. razred.** Vzgoja in izobraževanje 1983, št. 4, str. 12–16.
- Olga Kunst Gnamuš: **Nadpovedna skladnja v osnovni in srednji šoli.** Vzgoja in izobraževanje 1983, št. 6, str. 8–13.
- Benjamin Gracer: **Izraba umetniškega ustvarjalnega procesa pri vzgojno-izobraževalnem delu.** Vzgoja in izobraževanje 1983, št. 6, str. 52–54.
- Olga Kunst Gnamuš: **Razsežnosti jezikovne vzgoje.** Sodobna pedagogika 1983, št. 9–10, str. 384–393.
- Jože Koruza: **Slovenski jezik in književnost v novih šolskih programih.** Glasnik SM 1983, str. 77–81.
- Gustav Šilih: **Problematika mladinske književnosti.** Otrok in knjiga 1983, št. 18, str. 23–32.
- Vinko Cuderman: **Kako poučevati književnost.** (Ob učnem načrtu za slovenski jezik in književnost v SVIO ter o poskusnih učbenikih). Jezik in slovstvo 1983/84, št. 1, str. 30–39.
- Miran Hladnik: **Ivan Cankar, Hlapci (drama v petih aktih).** Poskus učbeniškega poglavja za 3. razred srednje šole. Jezik in slovstvo 1983/84, št. 1, str. 40–42.
- O pouku književnosti v srednjem usmerjenem izobraževanju.** Stališča Društva za primerjalno književnost SRS. Jezik in slovstvo 1983/84, št. 1, ov. III.
- Slavistično društvo Slovenije: **Izjava o skupnih programskih jedrih za materni jezik in književnost.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 2–3, str. 49.
- Olga Kunst Gnamuš: **Kako jezikovni pouk povezati z govorno dejavnostjo.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 2–3, str. 67–78.
- Franc Žagar: **Besedni red.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 2–3, str. 79–83.
- Ljudmila Cvetek Russi: **Nekaj metodičnih smernic za učenje slovenščine italijansko govorečih.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 4, str. 132–134.
- Franc Žagar: **Tvornik in trpnik.** (Poskusna lekcija za višje razrede osnovne šole). Jezik in slovstvo 1983/84, št. 4, str. 135–139.
- Olga Kunst Gnamuš: **Ali so spremembe učnih načrtov raziskovalno zadosti podprte.** Naši razgledi, 10. 2. 1984, št. 3, str. 71–72.
- Boris Paternu: **Kaj hočemo s poukom književnosti.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 5, str. 155–162.
- Dimitrij Rupel: **Vprašanje interpretiranja poezije.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 7, str. 256–259.
- Silvo Fatur: **Res: kako poučevati književnost ali o konstruktivnosti nekega početja.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 7, str. 269–274.
- Zoltan Jan: **V zagovor in za pogovor.** Jezik in slovstvo 1983/84, št. 7, str. 275–277.
- Vera Doma s sodelovanjem pedagoških svetovalcev: **Predmetniki, učni načrti, učbeniški kompleti.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 1–2, str. 13–44, slov. j. in knj. na str. 16 in 39.
- Olga Kunst Gnamuš: **Slovenski jezik v šoli – temeljno družbeno vprašanje.** Prosvetni delavec, 12. 3. 1984, št. 5, str. 3.

Olga Kunst Gnamuš: **Slovenski jezik, 4. razred.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 3, str. 16–23.

Ivo Zrimšek: **Slovenski jezik, 4. razred.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 3, str. 24–26.

Benjamin Gracer: **Izraba poetične sposobnosti pri vzgojno-izobraževalnem delu?** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 3, str. 49–51.

Olga Kunst Gnamuš: **Miselne dejavnosti pri jezikovnem pouku.** Sodobna pedagogika 1984, št. 3–4, str. 113–122.

Bogo Jakopič: **Razvoj govora pri šolskem slušno in govorno prizadetem otroku.** Sodobna pedagogika 1984, št. 3–4, str. 128–132.

Ivo Zrimšek: **Prenovljeni učni načrt za slovenski jezik v 5. razredu osnovne šole.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 4, str. 48–55.

Vika Slabe: **Jezikovni pouk v 5. razredu osnovne šole.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 4, str. 56–61.

Franc Žagar: **Pogovor** (poskusna lekcija za 5. razred osnovne šole). Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 4, str. 61–63.

Silva Novljan: **Vključevanje šolskih knjižnic v enoten knjižnično-informativni sistem.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 5, str. 50–52.

Berta Golob: **O povezovanju spoznavanja narave in slovenskega jezika v 4. razredu.** Vzgoja in izobraževanje 1984, št. 6, str. 31–32.

Olga Kunst Gnamuš: **Spoznavni proces pri (jezikovnem) pouku.** Sodobna pedagogika 1984, št. 7–8, str. 264–278.

Olga Kunst Gnamuš: **Tvorjenje in razumevanje povedi – poskus pragmatične razčlembе.** Jezik in slovstvo 1984/85, št. 1–2, str. 10–19.

Majda Potrata: **Književnost o NOB in revoluciji v slovenskih berilih in programih obveznega branja v usmerjenem izobraževanju.** Jezik in slovstvo 1984/85, št. 1–2, str. 56–62.

Vinko Cuderman: **O konstruktivni kritiki. In še enkrat: kako poučevati književnost.** Jezik in slovstvo 1984/85, št. 3, str. 88–91.

Olga Kunst Gnamuš: **Ali smo na pravi poti? Še o zasnovi pedagoškega usposabljanja predmetnih učiteljev.** Prosvetni delavec, 3. 12. 1984, št. 18, str. 4.

Se bo nadaljevalo

Staško Šimenc
Zavod SR Slovenije za šolstvo
v Ljubljani